

VÁLASZOL EGY ELMENEKÜLT NAGYVÁLLALKOZÓ

Csiki-Bege Lajos: „Alkalmazott strómannak nem vagyok kapható”

2014. november 19., szerda

http://hvg.hu/hvgfriss/2014.47/201447_valaszol_egy_elmenekult_nagyvallalkozo_alka

– A Corvinus Egyetemen már tananyag az egykor piacvezető Csiki-Bege-csoport története. Törvényszerű volt, hogy a társaság a süllyesztőben végezze?

– Nem gondolom, hogy szükségszerűen el kell buknia az olyan vállalkozásnak, amelyik a lehető legszabályosabban működik. Csak azért szántam rá magam, hogy – megtörve a többéves hallgatást – nyilatkozzom minderről, mert abban bízom, hogy a velem történtek tanulsággal szolgálnak. Sajnos egyre többen keresnek meg azzal, hogy „én sem bírtam tovább, feladtam”.

– Mennyire volt megírva a csillagokban, hogy külföldre, szinte önkéntes száműzetésbe vonuljon? Alig tudtuk kideríteni, hogy a családjával Ausztráliába vándorolt ki.

– Nem így terveztem a jövőt. Eleinte csak arra gondoltunk a feleségemmel, hogy egy évre külföldre megyünk, és kiszellőztetjük a fejünket, mert csak így lehet ép ésszel túlélni, ami velünk történt. Kapóra jött a Chicago Booth közgazdasági egyetem meghívása, ahol egy felsővezetői szakmai team tagjaként tanulhattam. Gondoltuk, a gyerekeknek is csak jót tehet a nyelvtanulás az ottani iskolában. Akkor döbbsentem meg, amikor félidőben nekem szegeztek, hogy „apa, miért is akarunk visszamenni?”. Mert mit is láttak itthon? A szüleik reggeltől estig lótnak-futnak, stresszesek, kint pedig nyugodtabbak, és több idejük jut a családra. Az iskolában is egész más a

légkör, és nyoma sincs annak a negatív hangulatnak, amitől itthon depressziósak az emberek. Nem volt racionális ellenérvem.

– Korábban fel sem merült önben a kitelepülés gondolata?

– Volt amerikai vállalkozásom már a kilencvenes években, akkor is maradhattam volna, de eszembe sem jutott. Én akkor úgy gondoltam, hogy Erdélyből hazajöttem Magyarországra. Miután 2010-ben a tengerentúlra költöztünk, sokáig vártam az itthoni változást, hogy végre hazamehessünk. De be kellett látnom, amivel a sok százezer külföldre távozott magyar is egyre inkább szembesül, hogy ennek belátható időn belül nem lesznek meg a feltételei. Gondoltam, megmutatom a világnak, hogy igenis lehet becsületesen és eredményesen vállalkozni. Ha nem otthon, bizonyítom másutt. Hízalgő, amit a Corvinuson vállalkozásfejlesztést oktató Vecsenyi János professzor velem kapcsolatban a könyvében is ír: lehet, hogy egy vállalkozás elbukik, de a jó vállalkozó nem.

– Mi az az alapvető dolog, szemléletbeli különbség, ami miatt még az olyan alapvetően sikeres vállalkozások is, mint amilyenek az önéi voltak, másutt ki tudják futni magukat, nálunk viszont megbuknak?

– Szerte a világban felismerték, hogy a vállalkozó olyan különleges állatfajta, akinek lehetőséget kell adni. A multinacionális cégek mellett minden országban kiemelt szerepük van a munkahelyteremtő vállalkozóknak; ők tették naggyá Amerikát. Bárhol tárt karokkal fogadnak, de mindenütt újra bizonyítani kell. A nagy távolság miatt nem számít az itthonról vitt referencia, hírnév, csak a teljesítményt ismerik el. Magyarországon a vállalkozók annak ellenére sem kapják meg a bizalmat, az erkölcsi megbecsülést, hogy saját vagyonukat, egzisztenciájukat kockáztatják. A válság kitöréséig minden évben nyereséggel zártunk, miközben az adókat, a vámokat, a közterheket megfizettük, az alkalmazottakat bejelentettük – és nem minimálbérre. Csak 2000–2008 között több mint 2,5 milliárd forint adót és kamatot fizettünk be az áfán és a bérjárulékokon kívül. Kiemelt adózók voltunk, kétszáz fős cégcsoport, ám még annyi türelmet sem kaptunk, hogy a válság kirobbanása miatt szükségessé vált reorganizációs tervünk végrehajtásába belekezdhesünk. Igaz, szakmai versenytársai is voltunk az egyik finanszírozónknak.

– Kiket okol a bukásért, ha nem önmagát?

– Magamat annyiban, hogy túlságosan előreszaladtam, naiv és hiszékeny voltam a finanszírozóimmal. Ma már azt vallom, hogy inkább haladjon kis léptékben az ember, de ne szolgáltatassa ki magát a hitelezőinek. A teherautó-forgalmazásban elért üzleti siker és az a szándék, hogy több lábon álljak, oda vezetett, hogy sokféle vállalkozásba fogtam. A kudarcoknak éppúgy oka volt a jogi szabályozás – például az, hogy a cégeim csoportos adóalanyisága miatt a működőképeseiktől is elvonták a forrásokat –, mint a pénzügyi környezet, benne a bankokat kiszolgáló ügyvédekkel és szakértőkkel.

– Most legalább a szívét melegíti a bankok elszámoltatása?

– Amiről én beszélek, az nem politikai, hanem szakmai probléma. Mellesleg nyomát sem látom annak, hogy a bankokat a cégekkel kapcsolatban is el akarnák számoltatni, pedig a károk – beleértve az államéit – tetemesek. Amit én ebből megéltem, az az, hogy amikor például a jó adósból balesetszerűen egy csapásra a bankok „betegosztályára” kerültünk, ott teljesen új arcok, minket nem is ismerő „bankárok” döntöttek a sorsunkról. Semmi más nem érdekeltte őket, csak hogy hiénaként szaggassák le a húst a még élő szervezetről. Lehetetlen állapot, hogy a bankok sokszorosan túlbiztosítják a kihelyezett hiteleiket, miközben valós kockázatot nem vállalnak. A felszámolócégek sem abban érdekeltek, hogy a problémás vállalkozás még működőképes vagy azzá tehető részeit jobb kondícióba hozzák, hanem hogy vigyék, kijátsszák, amit még lehet. Hihetetlen vállalkozói vagyonok, egy-egy élet munkájának eredményei kerülnek így ebek harmincadjára. Amikor sok-sok sikeres év után először jelentkeztek nálunk a bajok, hiába készítettünk reorganizációs terveket, a bank visszatartotta a vállalt kifizetéseket, árfolyamveszteségeket blokkolt a számláinkon, olyan likviditási problémát idézve elő, amit csak a magán- és a cégvagyonom beáldozásával tudtam kezelni. Ráadásul a bankom még föl is jelentett, hogy időt nyerjen a vezetői prémiumosztásáig, és hogy megszerezze a cégeim vagyonát. Még ilyen körülmények között is visszafizettem a hiteleket, átadtam a tőlünk megrendelt járműveket és lakásokat.

– Rá lehetne bírni önt valamivel, hogy vállalkozzon ismét itthon?

– Az a fajta ember vagyok, aki sosem adja fel, véremlen van a vállalkozás, de nem érzek motivációt. Alkalmazott strómannak pedig nem vagyok kapható. Riaszt az itteni környezet, és itt nem az emberek pénztelenségére gondok. Miközben például mi sosem kaptunk pályázati pénzeket, támogatásokat, és én 40 százalékos önrésszel finanszíroztam, majd buktam el a befektetéseimet, a versenytársaim közül sokan úgy vették ki az első 10 százalékot, hogy még bele sem tették a magukét. Azóta sem javult a helyzet, tisztelet a kivételnek. A vállalkozások csak az uniós pénzek korrupcióval társított visszaosztása mellett jutnak forráshoz, megrendeléshez. Erkölcstelen játék ez. Ha valaki kompromisszumokat köt, akkor a haszonélvezője lehet a politika és a gazdaság összejátszásának, ám ez a hozzáállás megmérgezi a teljes magyarországi vállalkozási környezetet. Olyan országban, ahol ma ő, holnap én kerülhetek célkeresztbe, nincs vállalkozási jövőkép. A piac eltorzítása még annak sem jó, aki ma látszólag a haszonélvezője ennek a rendszernek. Ezek a cégek hosszú távon életképtelenek, így nem is lesznek soha az ország hasznára.

– Önt sosem lehetett kísértésbe hozni, hogy némi versenyelőnyre tegyen szert a politikához dörgölözéssel, csúszópénzzel?

– Szeretek jól aludni, és büszke vagyok arra, hogy sohasem kértem senkitől ilyen szívességet. Igaz, megtapasztaltam azt is, mennyire nehéz sehová sem tartozni. Ahogy nem fizettem csúszópénzt annak idején az első teherautóim vámolásakor vagy üzembe helyezésekor a vámosnak, a vizsgabiztosnak, úgy az autóplázám megépítését engedélyező hatóságnak sem. Pénzt sem osztottam vissza bankároknak a hiteleimből, ahogy azt – mint kiderült – sokan tették. A legrosszabb az volt, hogy mindenkinek – a vállalkozókat eleve bűnözőként kezelő adóhivataltól a bankokig – azt kellett bizonygatnom, hogy én becsületes vagyok. Mert már el sem hiszik rólad, hogy te más érték szerint vállalkozol! Emiatt hagytam ott annak idején az orvosi pályát is. Nemcsak a kollégáim néztek rám rossz szemmel, amiért nem fogadtam el hálapénzt, de volt, hogy a betegem kérte, inkább mondjam meg, hogy halálos beteg, mert nem érti, mi másért utasítom el a borítékot.

– Számszerűsítette már, mit vesztett ön Magyarországon, és mit vesztett el önnel az ország?

– Milliárdokat és munkahelyek százait. De nem is ez a legfőbb probléma: három gyermeket, három rendkívüli képességű potenciális szakembert, adófizetőt neveltem fel, most mégis azt gondolom, ők is elvesztek az ország számára. Nehéz erről érzelmek nélkül beszélni. Ha nagy ritkán hazajövök, igyekszem elkerülni az autóplázát, vagy ha arra visz az utam, inkább nem nézek fel az üresen álló épületre. Kinek jó ez így? Miért hagytuk, hogy így legyen?

DOBSZAY JÁNOS

Csiki-Bege Lajos

A székelyföldi Gyergyócsomafalván született 1966-ban. 1992-ben a SOTE-n szerzett orvosi diplomát, majd 1995-ben a Közgázt is abszolválta. A Balaton-parti vendéglátóhelyek beszállítójaként finanszírozta tanulmányait, 1993-ban pedig megalapította a kisteherautók értékesítésével foglalkozó Csiki-Bege Kft.-t, amely a kétezres években piacvezető lett. Békásmegyeren felépítette Európa első autóplázáját. Fogászati klinikát, wellness- és fitnesscentrumot, oktató- és konferencia-központokat hozott létre. A 2008-as válság miatt a veresegyházi „zöld” lakóparkját már nem tudta befejezni. A számos üzleti fair play díjjal elismert üzletember – aki büszke arra, hogy az adószabályokat betartva, senkit sem korrumpálva érte el sikereit – 2009-ben, a tartozásai, hitelei kiegyenlítése után „csalódottan és bankjaitól átverve” felszámolta magyarországi vállalkozásait. Most Ausztráliában él feleségével és három gyermekével, ahol új üzleti modell alapján környezetbarát építkezéssel foglalkozó vállalkozását fejleszti.